

Дані про автора

Батажок Світлана Григорівна,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква
e-mail: batazhok@ukr.net

Данные об авторе

Батажок Светлана Григорьевна,

к.э.н., доцент кафедры финансов, банковского дела

и страхования, Белоцерковский национальный аграрный университет, г. Белая Церковь.

e-mail: batazhok@ukr.net

Data about the author

Svitlana Batazhok,

PhD in Economics, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Bila Tserkva National Agrarian University, Bila Tserkva

e-mail: batazhok@ukr.net

УДК 334.02:336.24

DOI: 10.5281/zenodo.1445370

ШЕВЧУК С.В.,
МИСКИН Ю.І.

Митна політика як важлива складова забезпечення митних інтересів держави

У статті досліджено основні особливості сутності реалізації митної політики держави, з'ясовано її етимологічну природу та відображено основні теоретико-методологічні позиції інтерпретації. Виокремлено ключові аспекти важливості митної політики у забезпеченні митної безпеки та захисту митних інтересів. Акцентовано увагу на необхідності системного та цілісного підходу щодо її реалізації з огляду на волатильність економічних тенденцій зовнішнього та внутрішнього середовища. Виокремлено основні проблемні аспекти, що впливають на її реалізації з позиції, як державних органів влади, так і наукової спільноти. У відповідному форматі сформовано блоки завдань, виконання яких сприятиме адекватному та сучасному відображенню ролі державної митної служби в сучасному соціально-економічному дискурсі України, а також дозволить повноцінно та ефективно реагувати на глобальні виклики, щодо захисту митних інтересів держави.

Ключові слова: митні інтереси, національні інтереси, митна безпека, митна політика, митні органи, зовнішньоекономічна політика.

ШЕВЧУК С.В.,
МИСКИН Ю.І.

Таможенная политика как важная составляющая обеспечения таможенных интересов государства

В статье исследованы основные особенности сущности реализации таможенной политики государства, выяснено ее этимологическую природу и отражены основные теоретико-методологические позиции интерпретации. Выделены ключевые аспекты важности таможенной политики в обеспечении таможенной безопасности и защиты таможенных интересов. Акцентируется внимание на необходимости системного и целостного подхода к ее реализации учитывая волатильность экономических тенденций внешней и внутренней среды. Выделены основные проблемные аспекты, влияющие на ее реализацию с позиции, как государственных органов власти, так и научного сообщества. В соответствующем формате сформирован блок задач, выполнение которых будет способствовать адекватному и современному отражению роли государственной таможенной службы в современном социально-экономическом дискурсе Украины, а также позволит полноценно и эффективно реагировать на глобальные вызовы, по защите таможенных интересов государства.

Ключевые слова: таможенные интересы, национальные интересы, таможенная безопасность, таможенная политика, таможенные органы, внешнеэкономическая политика.

Customs policy as an important composition of providing customs interests of the state

The article investigates the main features of the essence of the implementation of the customs policy of the state, finds its etymological nature and reflects the main theoretical and methodological positions of interpretation. The key aspects of the importance of customs policy in ensuring customs security and protecting customs interests are highlighted. The emphasis is placed on the need for a systematic and holistic approach to its implementation, taking into account the volatility of economic trends in the external and internal environment. The main problem aspects that influence its realization from the standpoint of both state authorities and the scientific community are singled out. The corresponding format has formed blocks of tasks, the implementation of which will contribute to an adequate and modern reflection of the role of the state customs service in the modern socio-economic discourse of Ukraine, and will allow fully and effectively respond to global challenges in protecting the customs interests of the state.

Key words: customs interests, national interests, customs security, customs policy, customs bodies, foreign economic policy.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання, що характеризуються інституційно-політичною нестабільністю, соціально-економічними дисбалансами, трансформацією економічних відносин та всеохоплюючою глобалізацією, особливої ваги набуває захист національних інтересів держави у контексті забезпечення митних інтересів. Особливої ваги дане питання набуває у контексті переорієнтації стратегічної лінії держави щодо функціональних обов'язків митних органів у розрізі превалювання та розширення сервісних функцій, без втрати ефективності здійснення митного контролю. Тому перегляд місця та ролі митної політики у системі забезпечення митних інтересів є питанням актуальним та своєчасним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науково-практичних колах приділяється значна увага дослідженням поведінки держави щодо покращення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, створенню сприятливого інвестиційного клімату та забезпеченню позитивної динаміки зовнішньоторгівельного сальдо країни, проте, так і не сформовано одностайної позиції щодо місця та ролі митної політики у відповідних процесах.

Необхідно відмітити, що питаннями, що пов'язані з теоретичними та практичними засадами формування та провадження митної політики держави, політики зовнішньоекономічного регулювання, досліджувалися багатьма вченими, серед яких, варто виокремити роботи І. Г. Бережнюка, І. М. Карамбовича, С. В. Ківалова, Б. А. Кор-

миха, В. П. Науменка, П. В. Пашка, В. А. Русскова та інших. Проте, незважаючи на вагомий внесок кожного із науковців у вдосконалення теоретичних норм та практичних засад здійснення митної політики, у сучасних умовах господарювання виникає потреба аналізу реалізації митної політики у розрізі повноти забезпечення митних інтересів держави та перегляду наявного інструментарію щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності держави.

Метою статті є визначення сутності та ролі митної політики у забезпеченні митних інтересів держави, а також аналізі взаємозв'язків з іншими політиками, що виникають при цьому.

Виклад основного матеріалу. При розгляді обраної теми дослідження на увагу заслуговує два принципових питання, що не мають одностайного бачення та вирішення у науково-практичному колі: перше, дискусійність трактування поняття «митна політика» у розрізі визначення теоретико-методологічної основи її інтерпретації та місця серед інших державних політик, що визначають зовнішньоекономічний курс розвитку країни; другий полягає у ефективності застосування механізмів та важелів останньої у забезпеченні державних прерогатив на зовнішній та внутрішній арені.

Згідно першого питання, варто зазначити, що незважаючи на законодавчо закріплене визначення категорії державна митна політика у Митному кодексі України [1] (далі МКУ), яке інтерпретується як система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України,

регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки, дискусії щодо повноти, правильності та відповідності вимогам часу сентенції ведуться й нині.

Ряд науковців звертають увагу, що основний нормативно-правовий акт у митній сфері визначенням, що там зазначено, не дає відповідь на питання місця та ролі митної політики у контексті провадження суміжних політик, таких як зовнішньоторгівельна чи зовнішньоекономічна.

Зокрема, І. Г. Бережнюк [2, с. 7], І. О. Іващук [3, с. 106], В.П. Науменко П. В. Пашко[4, с. 16] та Д. В. Приймаченка [5, с. 37] вважають, що митна політика є складовою зовнішньоекономічної політики. Н. П. Злепко відстоює позицію, що митна політика є симбіозом зовнішньоекономічної та фінансової політики і ієрархічно виявляється нижчою за них [6, с. 9]. Б. А. Кормич, інтерпретує сентенцію з позиції синонімічного ряду і вважає такі категорії, як «митна політика», зовнішньоекономічна або зовнішньоторгівельна політика синонімами [7, с. 9]. С.Г. Войтов [8 с. 63], І. М. Карамбович [9, с. 266] ототожнюють митну та зовнішньоторгівельну політику, а зовнішньоекономічну вважають значно ширшою за структурою.

Інші автори позиціонують дефініцію у різновекторному форматі від «системи принципів і напрямів діяльності» до «комплексу заходів» та «умов провадження зовнішньої та внутрішньої економічної політики країни».

Так, на думку Г.Я. Глуха [10 с. 23], «термін «митна політика», що на сьогодні виокремлено в МКУ є більш точним та повним, ніж термін «державна політика у сфері державної митної справи», який був зазначений у попередній редакції. Тому що, як зазначає дослідник, останній термін за своєю назвою взагалі більше відображає певну сферу державної діяльності, ніж важливу регуляторну функцію держави у певній сфері.

А. Стельмащук [11, с. 280] трактує митну політику як систему принципів і напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі. Вона реалізує як економічні, так і політичні цілі, які визначаються державним устроєм, існуючою законодавчою базою та соціально-економічним напрямом розвитку суспільства, які визначаються як одне ціле.

У загальному розумінні митну політику можна сприймати як певний комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування митних кордонів і захист національних інтересів, а також національної безпеки держави у зовнішньоекономічній сфері [12].

О. Гребельник митну політику трактує як провадження зовнішньої та внутрішньої економічної політики країни, яка ґрунтується на виборі оптимальної моделі взаємовідносин зі світовою системою господарювання: протекціонізм, вільна торгівля, або гармонійне їхнє поєднання [13, с. 23].

На думку авторів [4, с. 16], митна політика є частиною зовнішньоторгівельної і покликана захищати національні економічні інтереси та забезпечувати раціональне використання інструментів державного регулювання на території країни.

Цікавим є визначення І. Бережнюка [14, с. 11], який вважає митну політику системою поглядів, ідей та переконань, яка формує основні правові та економіко-організаційні принципи митної справи.

Використовуючи підхід систематизації групує підходи до трактування дефініції А. Ершов [15, с. 33–34]. При цьому підкреслюючи, що усі відомі інтерпретації митної політики, залежно від підходу до цього поняття, можна об'єднати в чотири групи: владно-правовий, організаційно-інституціональний, економічний та психоетичний.

Владно-правовий підхід тлумачення митної політики орієнтується на висвітлення її основних положень через дії, спрямовані на здобуття, утримання та використання державної влади в сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності. У межах цього підходу митна політика трактується як система або комплекс заходів, правил регулювання зовнішньоекономічної діяльності, перш за все адміністративно-владного характеру або ж як упорядкованість та регулятивність у цій сфері – за допомогою нормативно-правової бази.

Відповідно до організаційно-інституціонального підходу митна політика формується через державні організації та інститути, в яких вона розробляється, визначається й реалізується. До таких державних інституцій у першу чергу належить Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади.

Економічний підхід до митної політики пов'язаний в основному з запровадженням у життя внутрішньої та зовнішньої економічної політики держави, заснованої на протекціонізмі,

вільній торгівлі чи гармонійному поєднанні двох попередніх напрямів.

Психоетичний підхід до митної політики пов'язаний насамперед із тим, що політика – це своєрідна характеристика відносин, які складаються в процесі її розробки, прийняття та реалізації. Митна політика з психоетичних позицій – це сфера продуманих конфліктно-консенсусних кроків, маневрів, лавірувань, вимушених компромісів, погоджень, натисків та бар'єрів. Усі чотири складові митної політики взаємопов'язані та взаємозалежні, тому всі вони важливі й повинні мати рівнозначне значення [15, с. 34].

Проте, на нашу думку, вихідні принципи інтерпретації відповідної дефініції закладені у етимологічній спрямованості більш ширшого поняття – політика, яке у загальному форматі трактується як мистецтво управляти; цілі й завдання, що їх ставлять суспільні класи в боротьбі за свої інтереси; методи і засоби досягнення цих цілей і завдань [16]. З огляду на зазначений контекст під митною політикою держави варто розуміти комплекс цілей, завдань, принципів та засад управління державою діяльністю у митній сфері, щодо забезпечення митної безпеки та захисту митних інтересів у реалізації державних прерогатив на зовнішній та внутрішній арені, захисті внутрішнього товаровиробника та формування сприятливого інвестиційного клімату.

Ми вважаємо, що на сьогодні, митна політика є однією із важливих складових державної політики в частині підтримки національних економічних інтересів в цілому та асекурації митних інтересів зокрема. Адже, незважаючи на прийнятий світовою спільнотою вектор на лібералізацію умов торгівлі, по при намаганні зменшити вагу значимості фіскальної функції, митна політика зберігає за собою важливе регульовальне значення. Даний аспект плавно переводить хід нашого дослідження у площину наступного питання.

Ми повністю погоджуємося з думкою, що митна політика та митна система є відображенням реалій економічного розвитку країни та її внутрішніх суперечностей, зовнішніх векторів співробітництва, позицій у глобальному економічному просторі. СОТ в угодах та на практиці чітко задекларувала необхідність зменшення тарифних та нетарифних бар'єрів на шляху просування товарів між країнами, проте застосування країнами незаборонених інструментів митної політи-

ки дає можливість захисту національних економічних та зовнішньоторговельних інтересів [17, с. 110]. Проте, ми відстоюємо позицію, що однією з головних завдань митної політики залишається виокремлення та захист саме митних інтересів держави в контексті відстоювання позицій країни на міжнародній арені та у площині підтримки національного товаровиробника.

На сьогодні, розвиток глобальних комунікаційних та інформаційних технологій зумовили формування нового глобального електронного середовища в економічній діяльності та запровадили низку новацій, які спростили умови співпраці суб'єктів ЗЕД-платників податків з контролюючими органами, зокрема – з Державною фіскальною службою України у розрізі: створення електронних сервісів на допомогу платникам, спрощення адміністрування податків та скорочення обсягів податкової звітності, запровадження стандартів ЄС – «єдиного вікна» тощо [17, с. 110]. Проте, незважаючи на суттєву модернізацію державної митної системи, що відбулася в останні десятиліття, залишається ряд аспектів, які потребують перегляду, оптимізації та реформування, що відображено як в планах дій уряду, так і постійно обговорюється в науково-практичних колах.

Так, згідно Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року [18, с. 78], ключовими проблемами на шляху розвитку державної митної справи та реформування митниці визначено:

- складність, надмірна бюрократизованість та вразливість для корупції процедур здійснення митного контролю та оформлення, а також довільної системи, яка передбачає необхідність отримання великої кількості погоджень і дозволів;
- необхідність забезпечення належного балансу між безпековими вимогами та простотою митних процедур.

Підґрунтям відповідних конклюдентних висновків слугують основні кількісні показники, якими характеризується ситуація щодо положення справ у митній сфері. Так, середній час митного оформлення товарів на митниці, згідно розрахунків Державної фіскальної служби України становить близько 2 годин 25 хвилин для імпорту товарів, 1 години 15 хвилин – для експорту товарів та 24 хвилин – для транзиту. Проте, за даними показника «Міжнародна торгівля» рейтингу Doing Business 2017, загальний час на експорт для прикордонного і митного контролю становить 26 годин, для оформлення доку-

ментів – 96 годин. Час на імпорту для прикордонного і митного контролю становить 72 години, для оформлення документів – 168 годин.

Як видно основні показники різняться, пересудим це зумовлено різницею у методологічних підходах визначення ключових індикаторів та їх оцінці державними інституціями та міжнародними організаціями. Проте, негативним аспектом є те, що дані протиріччя призводить до пониження рейтингу країни у розрізі зазначеного індексу «Міжнародна торгівля» зокрема та місця держави серед інших країн в цілому, що впливає на залучення інвестицій, реалізацію інвестиційно-інноваційних проектів, динаміку зовнішньоторгівельного балансу країни тощо.

У науково-практичному колі звертають увагу на наступні проблемні моменти:

- значна частка у загальному обсязі товарообігу товарів переміщуються з приховуванням інформації від митних органів або шляхом контрабанди;
- велика кількість правопорушень у сфері інтелектуальної власності;
- невідповідність існуючої системи митного контролю сучасним стандартам пропускнув спроможності;
- корупція в митних органах;
- великий обсяг тінізації зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств [19].

Висновки

Наявні проблемні моменти, не є не вирішуваними та з'явилися у зв'язку з відсутністю системного та цілісного підходу до реалізації митної політики. Переважна більшість маніпуляцій з державними митними органами, як об'єднання в Міністерство, потім реформування в Державну фіскальну службу докорінно не змінюють принципів та підходів побудови реалізації митної політики та провадження митної справи, являються здебільшого декларативним прагненням змін, при цьому не змінюючи сутність системи та наявних проблем.

У відповідному контексті, нагальним питанням є вирішення наступного комплексу завдань, зокрема:

- удосконалення законодавчої бази, як одного із головних інструментів регулювання митної системи у площині визначення та деталізації митних інтересів та механізмів їх забезпечення;
- поглиблення інформаційно-комунікативної співпраці між країнами у розрізі удосконален-

ня митного моніторингу та контролю здійснення митних процедур;

- переорієнтація та реформування митної системи у бік зниження витрат часу та вартості оформлення документів та здійснення митного догляду під час імпорту/експорту для покращення позицій країни в міжнародних рейтингах;
- визначення концептуального бачення місця митної безпеки та митних інтересів у розрізі забезпечення національної безпеки та національних інтересів з подальшим відображенням та закріпленням механізмів їх реалізації у стратегічних програмах економічного розвитку України.

Виконання зазначеного вище комплексу завдань сприятиме адекватному та сучасному відображенню ролі державної митної служби в сучасному соціально-економічному дискурсі України, а також дозволить повноцінно та ефективно реагувати на глобальні виклики, щодо захисту митних інтересів держави. Варто зазначити, що кожен із зазначених вище блоків завдань потребує деталізації та критерізації, у площині виокремлення елементів, інструментів та механізмів їх виконання, а також теоретико-методологічного опису загальної концепції реалізації, на що буде акцентована увага у наступних працях.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України від 19.06.2018 № 2464–VIII [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page1>
2. Бережнюк І. Г. Митне регулювання в системі категорій «митна політка» і «митна справа» / І. Г. Бережнюк // Вісник Академії митної служби України. – № 2 (34). – 2007. – С. 3–8.
3. Іващук І. О. Митні ініціативи в глобальному просторі: [монографія] / Іващук І. О. – Т.: Підручники і посібники, 2007. – 304 с.
4. Науменко В. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. – 2-ге видання перероб. та доп. / Науменко В.П., Пашко П.В., Руссков В.А. – К.: Знання 2006 р. – 394 с.
5. Приймаченко Д. В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07 / Приймаченко Дмитро Володимирович / Академія митної служби України. – Д., 2007. – 477 с.
6. Злепко Н. П. Мито як фіскальний ресурс державного бюджету та інструмент фінансової політики: дис.

... кандидата екон. наук : 08.04.01 / Злепко Надія Петрівна / Тернопільська академія народного господарства. – Т., 2005. – 251 с.

7. Кормич Б. А. Державно-правовий механізм митної політики України / Кормич Б. А. – Одеса : Астропринт, 2000. – 180 с.

8. Войтов С. Г. Методологія дослідження та сутнісна детермінація категорії митно-тарифного регулювання / С. Г. Войтов // Вісник Академії митної служби України, Серія: «Економіка» – 2012. – № 2(48). – С. 60–68

9. Карамбович І. М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України : [монографія] / Карамбович І. М. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 281 с.

10. Глуха Г. Я. Митна політика як фактор економічного зростання країни / Г.Я. Глуха // Проблеми економіки, 2012. – № 3 – С. 20–25

11. Стельмашук А.М. Підвищення ролі митної політики в системі захисту внутрішнього ринку / А. М. Стельмашук // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – №6. – 2011. – С.279–286.

12. Ківалов С. В. Митна справа та національна безпека / С. В. Ківалов, Б. А. Кормич // Митна справа. – 2001. – №4. – С. 3–16.

13. Гребельник О. Митна справа: підручник / О. П. Гребельник. – 4-те вид., оновл. та доповн. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 472 с.

14. Бережнюк. І. Теоретичні основи та сутність митної справи / І. Бережнюк // Вісник Академії митної служби України. – 2002. – № 3. – С. 3–17.

15. Ершов А.Д. Международные таможенные отношения: уч. пособие / А. Д. Ершов. – СПб.: ИВЭСЭП, С.-Петербургский филиал РТА им. В. Б. Бобкова, «Знание», 2000. – 207 с.

16. Словник української мови (онлайн-версія) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/polityka>

17. Войцещук, А. Д. Митні аспекти захисту національних економічних інтересів країн [Текст] / А. Д. Войцещук, А. А. Вірковська // Економічний аналіз : зб. наук. праць, 2016. – Том 24. – № 1. – С. 106–113.

18. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р

19. Єдинак В. Ю. Вплив митної політики на зовнішньоекономічну діяльність підприємств / В. Ю. Єдинак, Н. М. Плешкова, С. П. Ніжніченко // Ефективна економіка, 2014. – № 11 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3581>

References

1. Mytnyi kodeks Ukrainy vid 19.06.2018 № 2464–VIII [Elektronnyi resurs] // Ofitsiyni veb-sait Verkhovnoi Rady Ukrainy: [sait]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page1>

2. Berezhniuk I. H. Mytne rehuliuвання v systemi katehorii «mytna politka» i «mytna sprava» / I. H. Berezhniuk // Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. – № 2 (34). – 2007. – S. 3–8.

3. Ivashchuk I. O. Mytni initsiatyvy v hlobalnomu prostori : [monohrafiia] / Ivashchuk I. O. – Т. : Pidruchnyky i posibnyky, 2007. – 304 с.

4. Naumenko V. P. Mytne rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti v Ukraini. – 2-he vydannia pererob. ta dop. / Naumenko V.P., Pashko P.V., Russkov V.A. – K. : Znannia 2006 r. – 394 s.

5. Pryimachenko D. V. Administratyvna diialnist mytnykh orhaniv u sferi realizatsii mytnoi polityky derzhavy : dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07 / Pryimachenko Dmytro Volodymyrovych / Akademiia mytnoi sluzhby Ukrainy. – D., 2007. – 477 s.

6. Zlepko N. P. Myto yak fiskalniy resurs derzhavnoho biudzhetu ta instrument finansovoi polityky : dys. ... kandydata ekon. nauk : 08.04.01 / Zlepko Nadiia Petrivna / Ternopilska akademiia narodnoho hospodarstva. – Т., 2005. – 251 s.

7. Kormych B. A. Derzhavno-pravovyi mekhanizm mytnoi polityky Ukrainy / Kormych B. A. – Odessa : Astroprynt, 2000. – 180 s.

8. Voitov S. H. Metodolohiia doslidzhennia ta sutnisna determinatsiia katehorii mytno-taryfnogo rehuliuвання / S. H. Voitov // Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy, Seriia: «Ekonomika» – 2012. – № 2(48). – S. 60–68

9. Karambovych I. M. Mytna systema ta yii rol v rehuliuванні zovnishnoi torhivli Ukrainy : [monohrafiia] / Karambovych I. M. – Dnipropetrovsk : Akademiia mytnoi sluzhby Ukrainy, 2009. – 281 s.

10. Hlukha H. Ya. Mytna polityka yak faktor ekonomichnoho zrostannia krainy / H.Ia. Hlukha // Problemy ekonomiky, 2012. – № 3 – S. 20–25

11. Stelmashchuk A.M. Pidvyshchennia roli mytnoi polityky v systemi zakhystu vnutrishnoho rynku / A. M. Stelmashchuk // Vseukrainskyi nauково-vyrobnychyi zhurnal «Innovatsiina ekonomika». – №6. – 2011. – С.279–286.

12. Kivalov S. V. Mytna sprava ta natsionalna bezpeka / S. V. Kivalov, B. A. Kormych // Mytna sprava. – 2001. – №4. – S. 3–16.

13. Hrebelynyk O. Mytna sprava: pidruchnyk / O. P. Hrebelynyk. – 4-te vyd., onovl. ta dopovn. – K. : Tsentr uchbovoi literatury, 2014. – 472 s.

14. Berezhniuk, I. Teoretychni osnovy ta sutnist mytnoi spravy / I. Berezhniuk // Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. – 2002. – № 3. – S. 3–17.

15. Ershov A.D. Mezhdunarodnye tamozhennye otnosheniya: uch. posobyе / A. D. Ershov. – SPb.: YVЭСЭР, S.–Peterburhskiy fylyal RTA ym. V. B. Bobkova, «Znanye», 2000. – 207 s.

16. Slovník ukraínskoi movy (onlain–versii) / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://sum.in.ua/s/polityka>

17. Voitseshchuk, A. D. Mytni aspekty zakhystu natsionalnykh ekonomichnykh interesiv krain [Tekst] / A. D. Voitseshchuk, A. A. Virkovska // Ekonomichnyi analiz : zb. nauk. prats, 2016. – Tom 24. – № 1. – S. 106–113.

18. Cerednostrokovyi plan priorityetnykh dii Uriadu do 2020 roku rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 kvitnia 2017 r. № 275–r

19. Yedynak V. Yu. Vplyv mytnoi polityky na zovnishnoekonomichnu diialnist pidpriemstv / V. Yu. Yedynak, N. M. Plieshkova, S. P. Nizhnichenko // Efektyvna ekonomika, 2014. – № 11 – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3581>

Дані про автора

Шевчук Сергій Васильович,

кандидат економічних наук, докторант кафедри економіки підприємств Національного університету державної фіскальної служби України, м. Ірпінь
e-mail: nauka-rez@ukr.net

Мискін Юрій Ігорович,

к.е.н., доцент, докторант кафедри фінансів Національного університету державної фіскальної служби України

e-mail: muskin@ukr.net

Данные об авторе

Шевчук Сергей Васильевич,

кандидат экономических наук докторант кафедры экономика предприятий Национального университета государственной фискальной службы Украины

e-mail: nauka-rez@ukr.net

Мыскин Юрий Игоревич,

к. э. н., доцент, докторант кафедры финансов, Университет государственной фискальной службы Украины

e-mail: muskin@ukr.net

Data about the author

Sergii Shevchuk,

Candidate of Economic Sciences (Ph.D.), Doctoral of the Department of Economics National University of the State Fiscal Service of Ukraine

e-mail: nauka-rez@ukr.net

Yurii Myskin,

PhD (Economics), Associate Professor, doctoral student of the department of finance

University of State Fiscal Service of Ukraine

e-mail: muskin@ukr.net

УДК 658:330.26

DOI: 10.5281/zenodo.1445375
ДОРОШЕНКО В.М.

Міжнародний досвід фінансування енергозбереження

Предмет дослідження. В статті проаналізовано та узагальнено міжнародний досвід фінансування енергозбереження з метою запровадження комплексу організаційних, нормативно-правових основ щодо забезпечення фінансових ресурсів проєктів з енергоефективності та скорочення енергоспоживання будівельними підприємствами України.

Мета статті – вивчення міжнародного досвіду фінансування енергозбереження на засадах концепту енергосервісних контрактів, аналіз підходів до трактування поняття «енергосервісний контракт», обґрунтування важливості та необхідності запровадження найкращих світових практик енергосервісу, розробка практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення фінансування енергозбереження в будівництві.

Методологія. Теоретичним базисом дослідження є метод наукового пізнання. Для вирішення завдань дослідження використано методи теоретичного порівняння, системного аналізу, економічного узагальнення. Інформаційною основою виступають наукові праці щодо фінансування енергозбереження, навчальні посібники, електронні ресурси, пов'язані з проблематикою дослідження.

Результати роботи – в статті за результатами проведеного дослідження обґрунтовано висновки щодо адаптації міжнародної практики забезпечення фінансування енергозбереження з огляду на специфіку сучасного стану будівельної галузі України.